

Maszyna Turinga (Algorytmy Część III)

wer. 10

Wojciech Myszka

2020-12-07 12:01:00 +0100

Politechnika Wroclawska

Upraszczenie danych

- ▶ Komputery są coraz szybsze i sprawniejsze.
- ▶ Na potrzeby rozważań naukowych — potrzebne są modele uogólniające i jak najprostsze. . .
- ▶ Struktura pamięci komputera jest bardzo prosta — **liniowa**

Upraszczenie danych

- ▶ Zmienne i wektory — bardzo łatwo dają się „zlinearyzować”
- ▶ Tablice dwu (ale i wielowymiarowe) stosunkowo łatwo można zapisać w taki sposób: trzeba się tylko umówić czy zapisujemy dane wierszami czy kolumnami

Przykład

Upraszczenie danych

- ▶ Zmienne i wektory — bardzo łatwo dają się „zlinearyzować”
- ▶ Tablice dwu (ale i wielowymiarowe) stosunkowo łatwo można zapisać w taki sposób: trzeba się tylko umówić czy zapisujemy dane wierszami czy kolumnami

Przykład

11	12	13
21	22	23
31	32	33
41	42	43

Upraszczenie danych

- ▶ Zmienne i wektory — bardzo łatwo dają się „zlinearyzować”
- ▶ Tablice dwu (ale i wielowymiarowe) stosunkowo łatwo można zapisać w taki sposób: trzeba się tylko umówić czy zapisujemy dane wierszami czy kolumnami

Przykład

11	12	13
21	22	23
31	32	33
41	42	43

może być zapisane tak: 11; 12; 13 * 21; 22; 23 * 31; 32; 33 * 41; 42; 43 *

Upraszczenie danych

- ▶ Zmienne i wektory — bardzo łatwo dają się „zlinearyzować”
- ▶ Tablice dwu (ale i wielowymiarowe) stosunkowo łatwo można zapisać w taki sposób: trzeba się tylko umówić czy zapisujemy dane wierszami czy kolumnami

Przykład

11	12	13
21	22	23
31	32	33
41	42	43

może być zapisane tak: 11; 12; 13 * 21; 22; 23 * 31; 32; 33 * 41; 42; 43 *

albo tak: 11; 21; 31; 41 * 12; 22; 32; 42 * 13; 23; 33; 43 *

Upraszczenie danych

- ▶ Zmienne i wektory — bardzo łatwo dają się „zlinearyzować”
- ▶ Tablice dwu (ale i wielowymiarowe) stosunkowo łatwo można zapisać w taki sposób: trzeba się tylko umówić czy zapisujemy dane wierszami czy kolumnami

Przykład

11	12	13
21	22	23
31	32	33
41	42	43

może być zapisane tak: 11; 12; 13 * 21; 22; 23 * 31; 32; 33 * 41; 42; 43 *

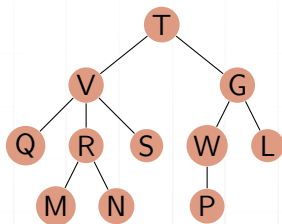
albo tak: 11; 21; 31; 41 * 12; 22; 32; 42 * 13; 23; 33; 43 *

albo tak: $\{\{11, 21, 31, 41\}, \{12, 22, 32, 42\}, \{13, 23, 33, 43\}\}$ czyli jako lista!

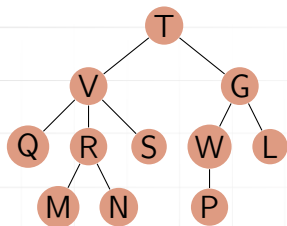

Upraszczenie danych

- ▶ Podobnie będzie i ze stosem i z kolejką
- ▶ Baza danych — to właściwie tak bardziej rozbudowana tablica; ale nie znaczy że będzie łatwo...
- ▶ Co z drzewem?

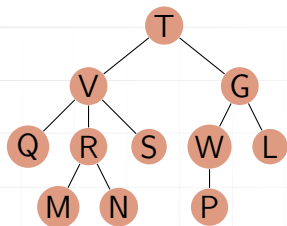
Upraszczenie danych

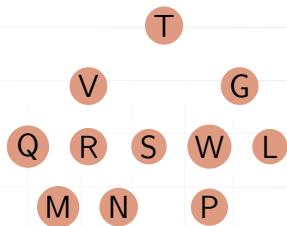
Pokazane drzewo można próbować zapisać tak:
T ** V; G ** Q; R; S; W;
L ** M; N; P**
(gwiazdki oznaczają tu koniec kolejnych „poziomów” drzewa). Ale jedno co można odtworzyć to...

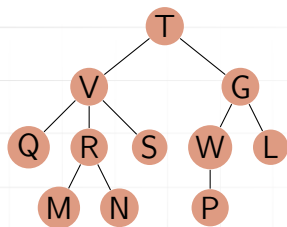
Upraszczenie danych

Pokazane drzewo można próbować zapisać tak:
T ** V; G ** Q; R; S; W;
L ** M; N; P**
(gwiazdki oznaczają tu koniec kolejnych „poziomów” drzewa). Ale jedno co można odtworzyć to...

Upraszczenie danych

Jeżeli jednak trochę zapis skomplikować to można uzyskać coś więcej:

(T) (V; G) (Q; R; S) (W; L) () (M; N) () (P) ()

powyższy zapis jest bardzo zwarty, ale też trochę skomplikowany: nawiasy grupują **tylko** węzły będące potomkami tego samego węzła. Poziomy drzewa nie są zaznaczone w żaden specjalny sposób i muszą być wyliczane.

Uwaga: jest to zapis listowy!

Upraszczenie danych — teza

Przyjmujemy, że **każdą** strukturę danych można zapisać w postaci liniowej, na przykład na odpowiednio długiej „taśmie” złożonej z „krateczek” w których zapisane są pojedyncze dane.

Upraszczenie programu

- ▶ Czym jest program (algorytm) komputerowy?

Upraszczenie programu

- ▶ Czy jest program (algorytm) komputerowy?

```
set r remainder of get m + get n
set m get n
set n get r
```


Upraszczenie programu

- Czy jest program (algorytm) komputerowy?

```
set m to prompt for number with message Podaj m
set n to prompt for number with message Podaj n
repeat until get n = 0
do
  set r to remainder of get m + get n
  set m to get n
  set n to get r
print get m
```


Upraszczenie programu

- ▶ Czym jest program (algorytm) komputerowy?
rodzaj „struktury sterujacej” okreslajacej w jaki sposob i w jakiej kolejnosci przetwarzane sa dane wejsciowe

Upraszczenie programu

- ▶ Czym jest program (algorytm) komputerowy?
rodzaj „struktury sterującej” określającej w jaki sposób i w jakiej kolejności przetwarzane są dane wejściowe
- ▶ Każdy algorytm jest skończony.

Upraszczenie programu

- ▶ Czym jest program (algorytm) komputerowy?
rodzaj „struktury sterujacej” okreslajacej w jaki sposob i w jakiej kolejnosci przetwarzane sa dane wejsciowe
- ▶ Kazdy algorytm jest skonczony.
- ▶ Przejscia pomiedzy instrukcjami (albo blokami algorytmu) odbywaja sie albo sekwencyjnie albo sa sterowane danymi (wewnetrznymi albo zewnetrznymi).

Upraszczenie programu

- ▶ Czym jest program (algorytm) komputerowy?
rodzaj „struktury sterującej” określającej w jaki sposób i w jakiej kolejności przetwarzane są dane wejściowe
- ▶ Każdy algorytm jest skończony.
- ▶ Przejścia pomiędzy instrukcjami (albo blokami algorytmu) odbywają się albo sekwencyjnie albo są sterowane danymi (wewnętrznymi albo zewnętrznymi).

Upraszczenie programów — teza

W pewnym uproszczeniu możemy na program (algorytm) komputerowy popatrzeć jak na rodzaj „skrzyni biegów”: urządzenia posiadającego jedynie skończoną liczbę stanów.

Każdy program można zapisać w postaci zestawu „stanów” i odpowiednich „przejęć” między nimi (sterowanych danymi).

Maszyna Turinga

Maszyna Turinga składa się z:

1. skończonego **alfabetu** symboli;
2. skończonego zbioru **stanów** z wyróżnionymi **stanami końcowymi** (po osiągnięciu których maszyna zatrzymuje się);
3. nieskończonej **taśmy** z zaznaczonymi kwadratami, z których każdy może zawierać pojedynczy symbol;
4. ruchomej **głowicy** odczytująco-zapisującej, która może wędrować wzdłuż taśmy przesuając się o jeden kwadrat na raz;
5. **diagramu przejść między stanami** (zazwyczaj zwanego **diagramem przejść** po prostu) zawierającego instrukcje, które powodują, że zmiany następują przy każdym zatrzymaniu się.

Maszyna Turinga

Opis formalny

Hopcroft i Ullman zdefiniowali formalnie maszyną Turinga jako następującą „siódmkę” (7-tuple): $M = \langle Q, \Gamma, b, \Sigma, \delta, q_0, F \rangle$ gdzie:

- ▶ Q to skończony zbiór stanów,
- ▶ Γ to skończony zbiór symboli alfabetu
- ▶ $b \in \Gamma$ jest symbolem pustym
- ▶ $\Sigma \subseteq \Gamma \setminus \{b\}$ to zbiór symboli wejściowych
- ▶ $\delta : Q \times \Gamma \rightarrow Q \times \Gamma \times \{L, P\}$ jest „funkcją przejścia”, L oznacza przesunięcie w lewo, a P przesunięcie w prawo.
- ▶ $q_0 \in Q$ To stan początkowy
- ▶ $F \subseteq Q$ jest zbiorem stanów końcowych

Każdy obiekt spełniający powyższe założenia nazywany być może maszyną Turinga.

Maszyna Turinga

Diagram przejść

Diagram przejść prezentować będziemy jako to graf skierowany, którego wierzchołki reprezentują stany.

Krawędź prowadzącą ze stanu s do t nazywa się **przejściem** i etykietuje kodem postaci: a/b , *kierunek*; gdzie a i b są symbolami (alfabetu), natomiast *kierunek* to albo „w prawo” albo „w lewo” (P , L), albo nic — co oznacza pozostanie w miejscu.

Część a jest **wyzwalaczem**¹ przejścia, a część b , *kierunek* **akcją**.²

¹... jeżeli na taśmie spotkasz a ...

²... to zapisz w kratce b i przesun się w *kierunku*...

Przykładowa maszyna Turinga

▶ **Alfabet** — trzy symbole: **a**, **b** i **#** (co oznacza symbol pusty, „nic”)

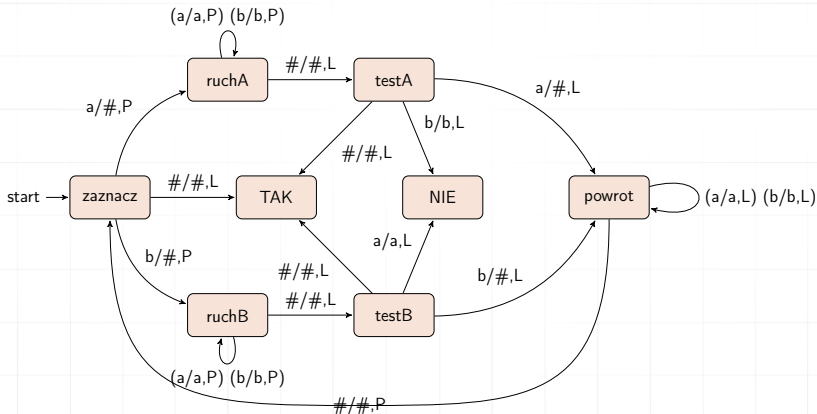
▶ **Dane**

...	#	#	a	b	b	a	#	#	...
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	-----

Przykładowa maszyna Turinga

Diagram przejść, stany

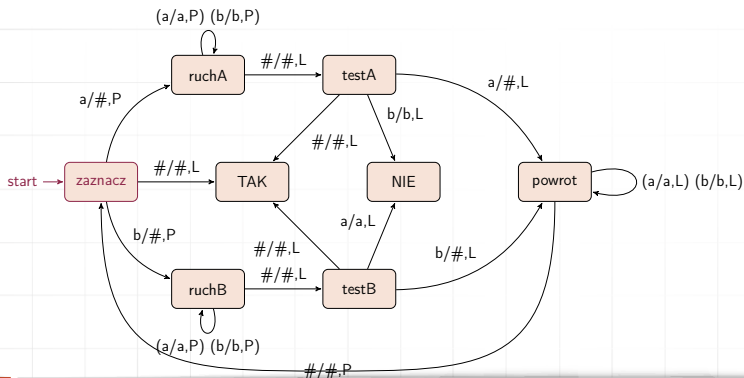
Stany końcowe to stany opisane jako „TAK” i „NIE”

Maszyna Turinga

Przykład (1)

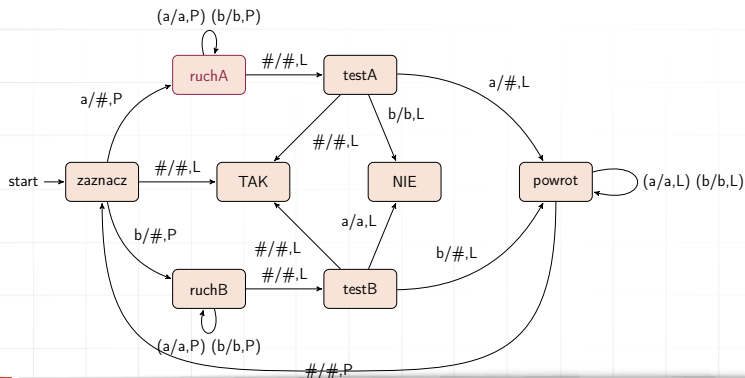
... # # a b b a # # ...

Maszyna Turinga

Przykład (1)

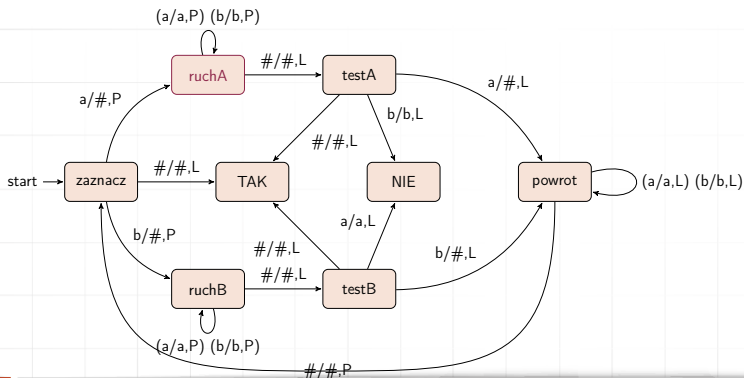
... # # # b b a # # ...

Maszyna Turinga

Przykład (1)

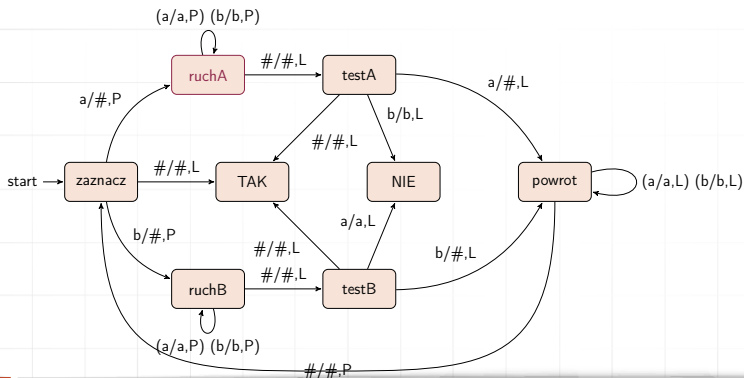
... # # # b b a # # ...

Maszyna Turinga

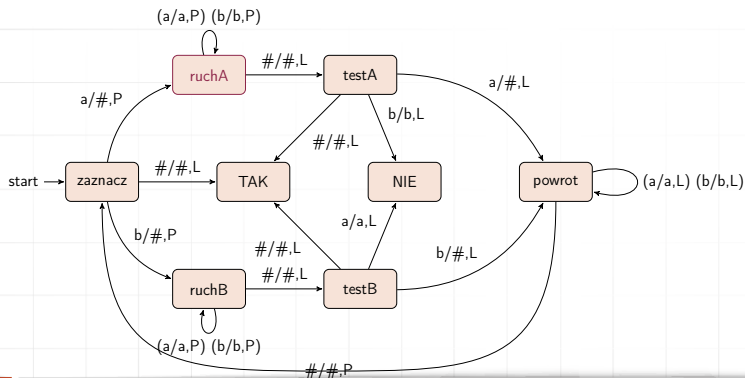
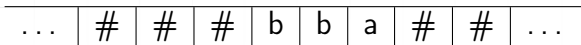
Przykład (1)

... # # # b b a # # ...

Maszyna Turinga

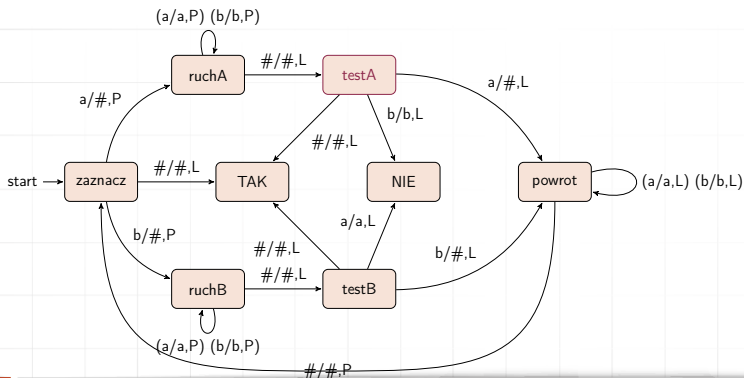
Przykład (1)

Maszyna Turinga

Przykład (1)

... # # # b b a # # ...

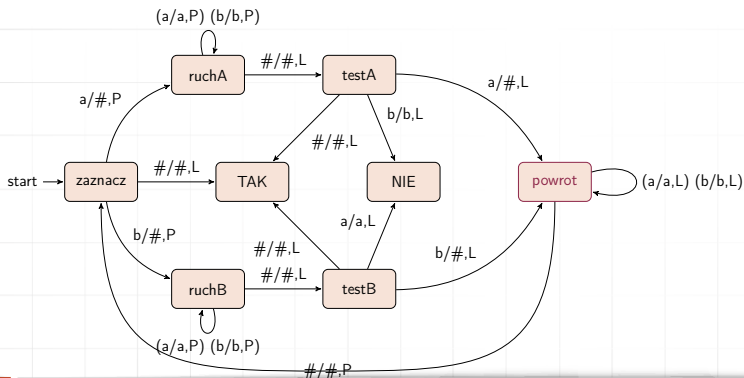

Maszyna Turinga

Przykład (1)

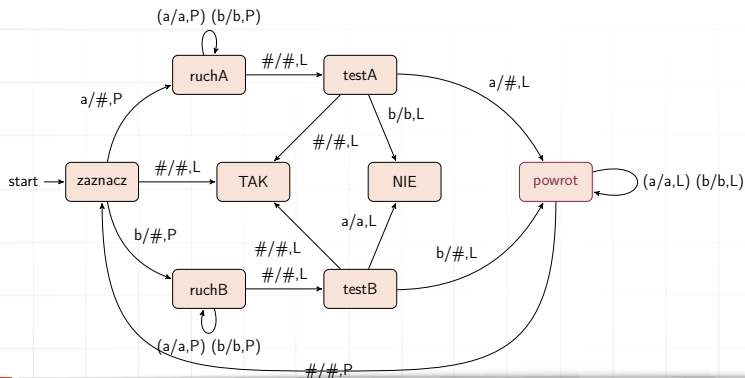
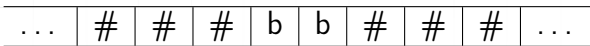
... # # # b b # # # ...

•

Maszyna Turinga

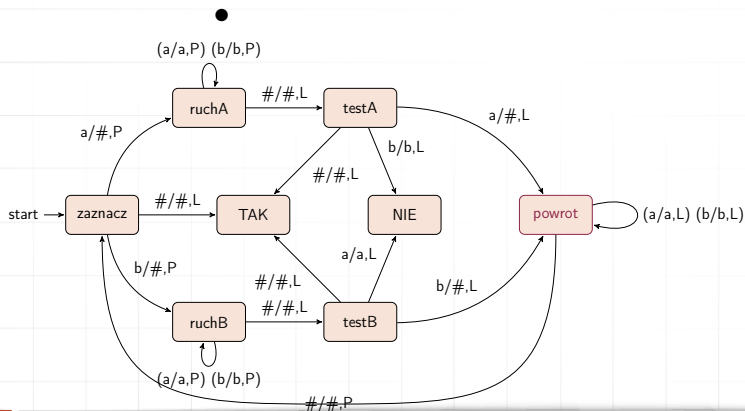
Przykład (1)

Maszyna Turinga

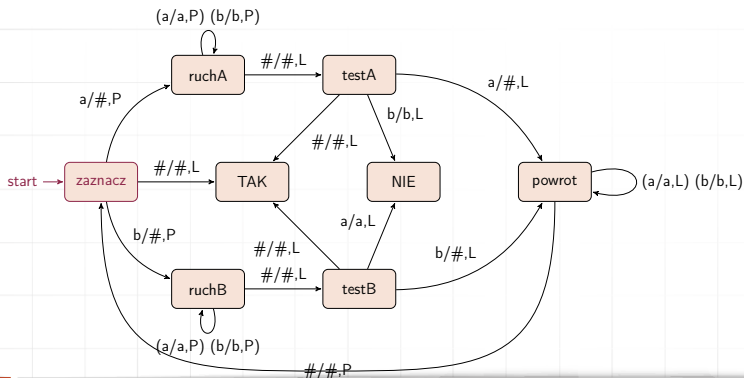
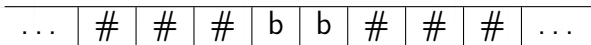
Przykład (1)

... # # # b b # # # ...

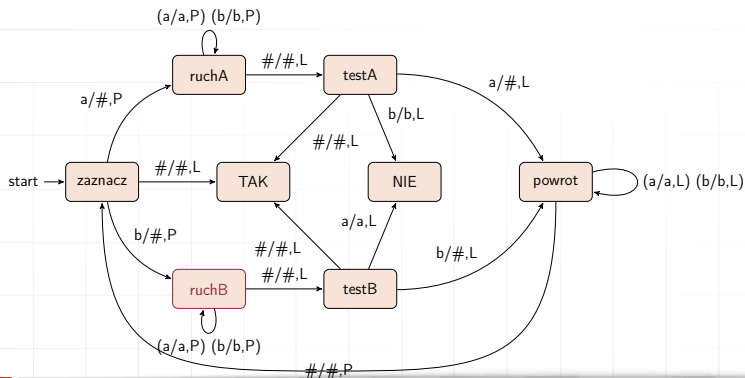
Maszyna Turinga

Przykład (1)

Maszyna Turinga

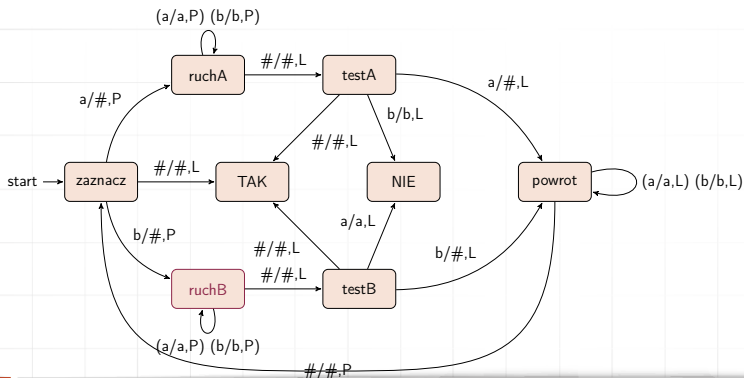
Przykład (1)

Maszyna Turinga

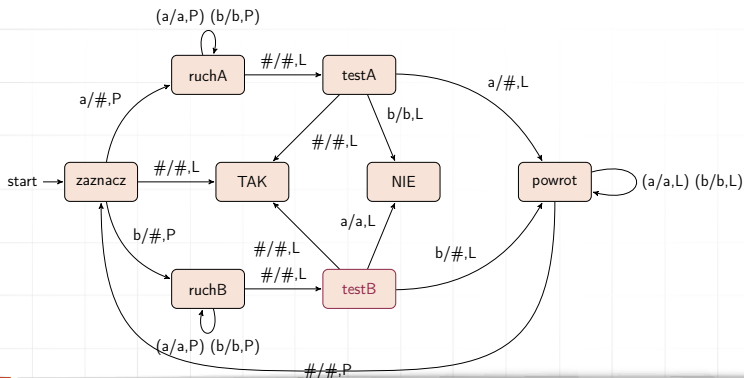
Przykład (1)

... # # # # b # # # ...

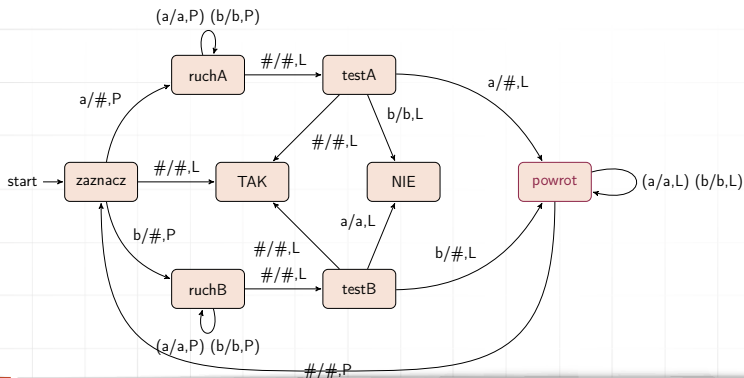
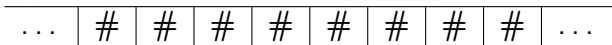
Maszyna Turinga

Przykład (1)

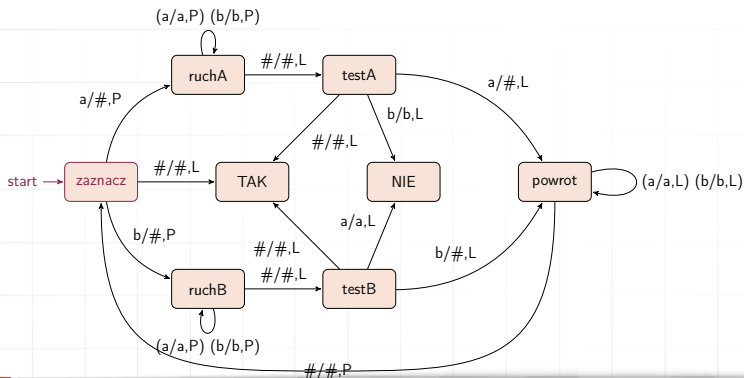
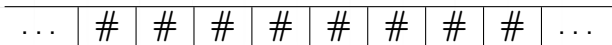
Maszyna Turinga

Przykład (1)

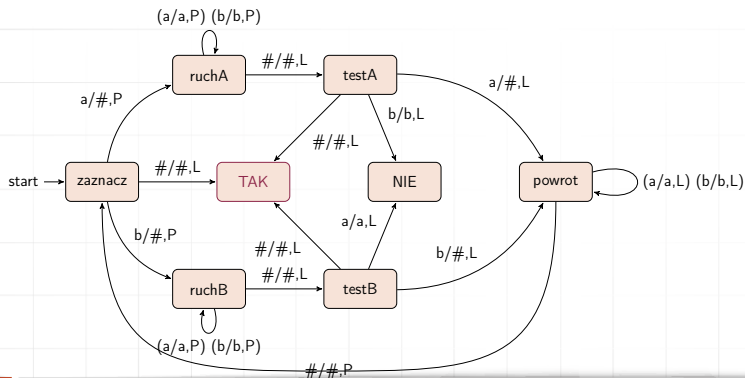
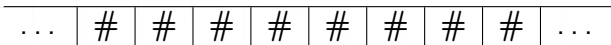
Maszyna Turinga

Przykład (1)

Maszyna Turinga

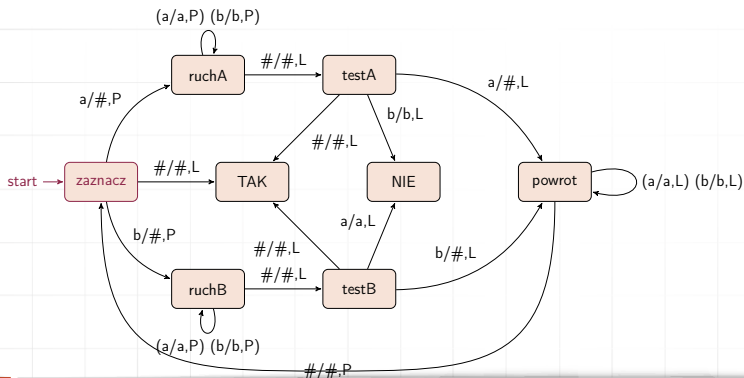
Przykład (1)

Maszyna Turinga

Przykład (2)

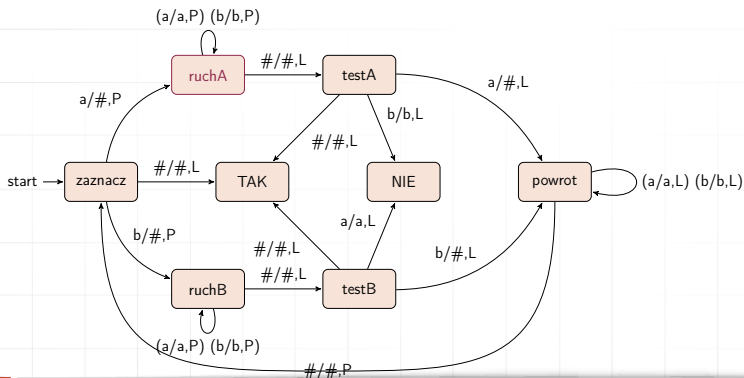
... # # a b a b # # ...

Maszyna Turinga

Przykład (2)

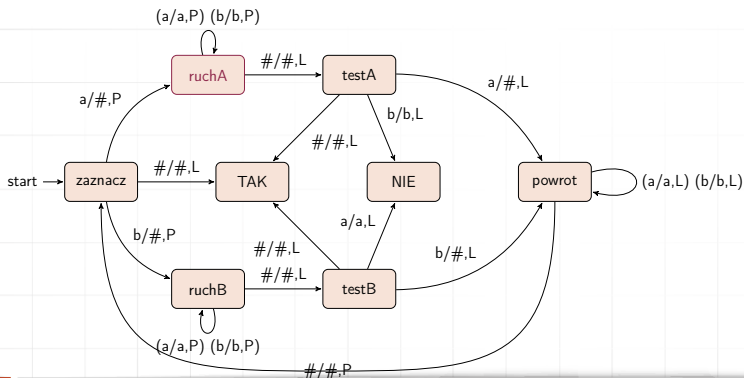
... # # # b a b # # ...

Maszyna Turinga

Przykład (2)

... # # # b a b # # ...

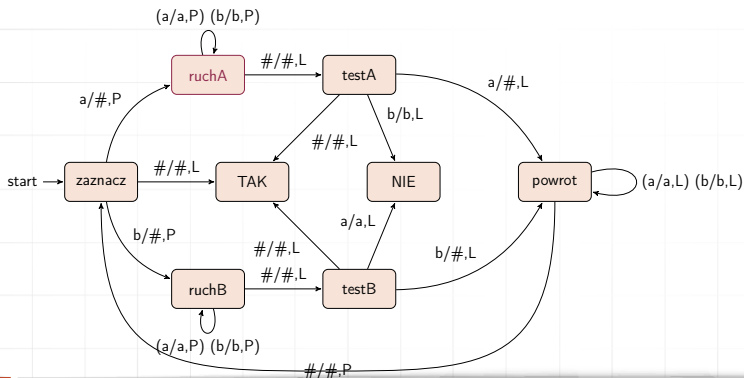

Maszyna Turinga

Przykład (2)

... # # # b a b # # ...

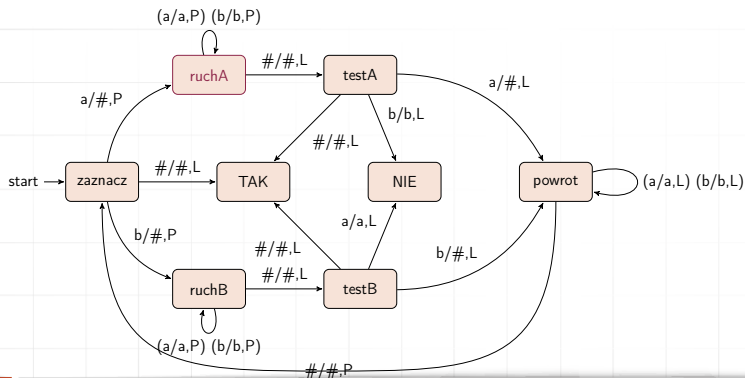
•

Maszyna Turinga

Przykład (2)

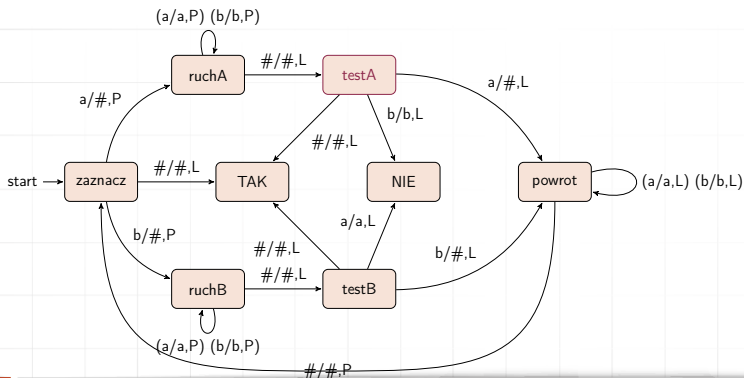
... # # # b a b # # ...

Maszyna Turinga

Przykład (2)

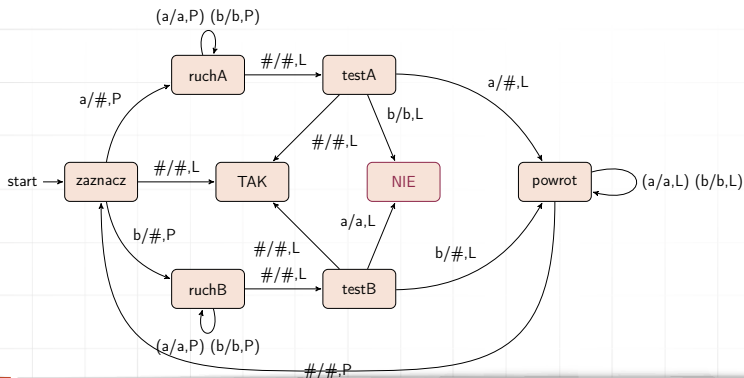
... # # # b a b # # ...

Maszyna Turinga

Przykład (2)

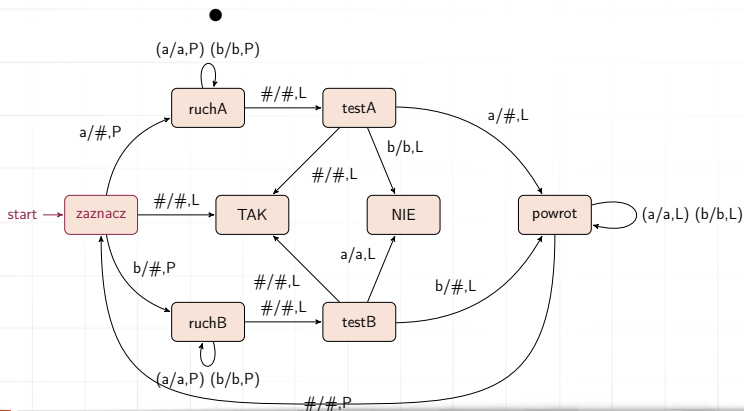
... # # # b a b # # ...

Maszyna Turinga

Przykład (3)

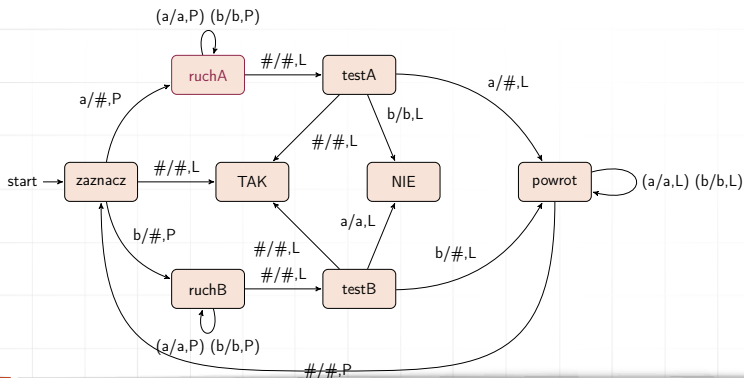
... # # a b a a # # ...

Maszyna Turinga

Przykład (3)

... # # # b a a # # ...

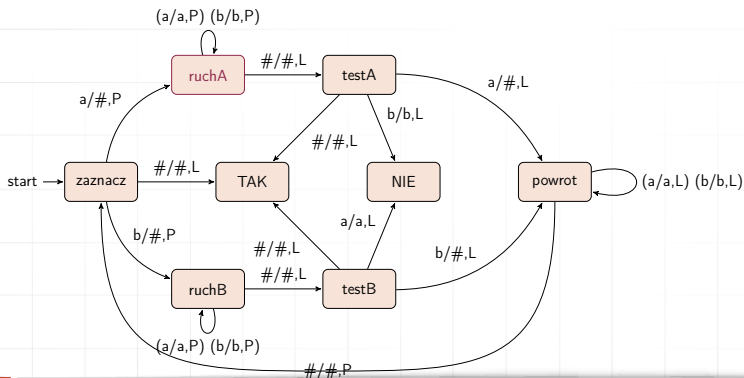

Maszyna Turinga

Przykład (3)

... # # # b a a # # ...

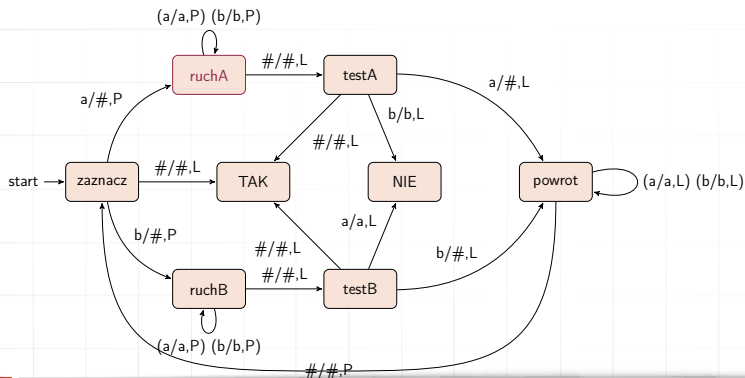
•

Maszyna Turinga

Przykład (3)

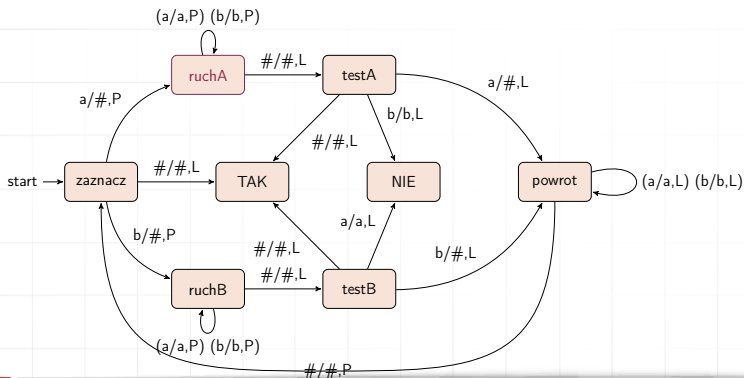
... # # # b a a # # ...

Maszyna Turinga

Przykład (3)

... # # # b a a # # ...

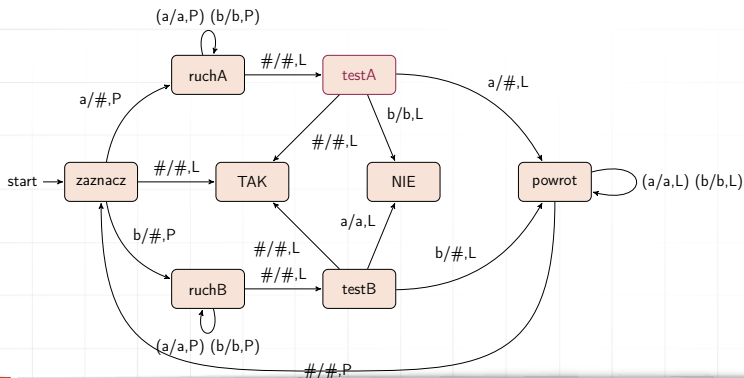

Maszyna Turinga

Przykład (3)

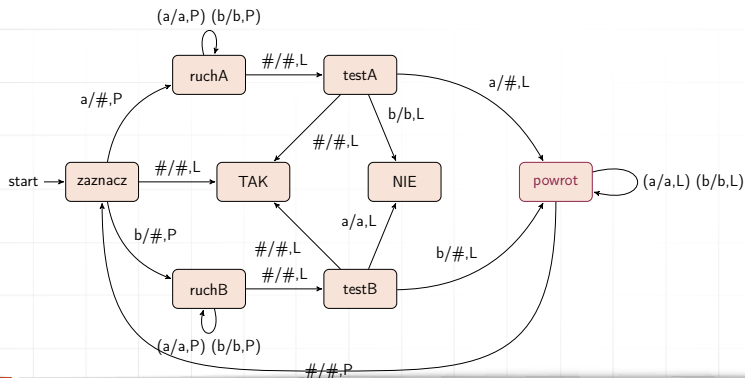
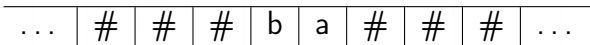
... # # # b a a # # ...

•

Maszyna Turinga

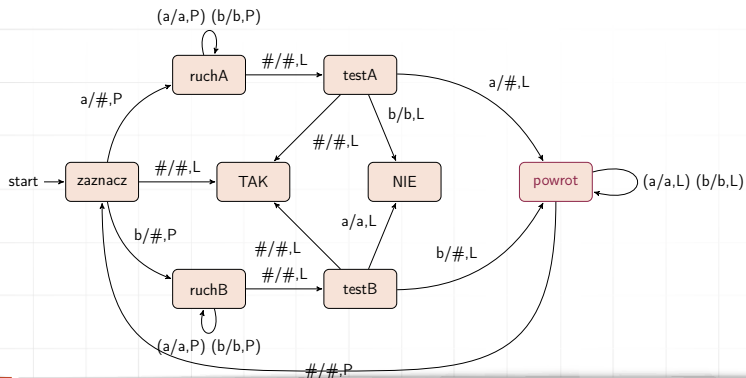
Przykład (3)

Maszyna Turinga

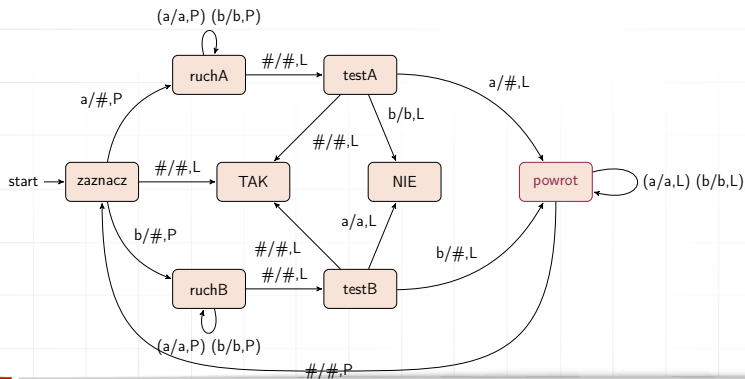
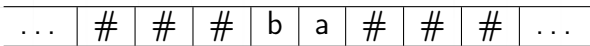
Przykład (3)

... # # # b a # # # ...

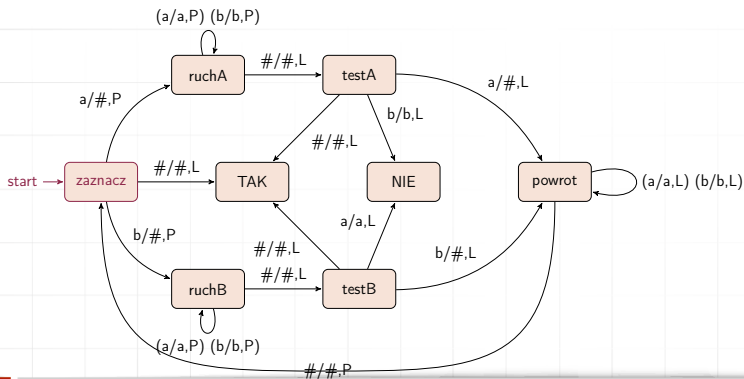
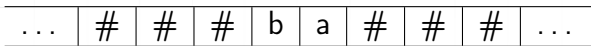
Maszyna Turinga

Przykład (3)

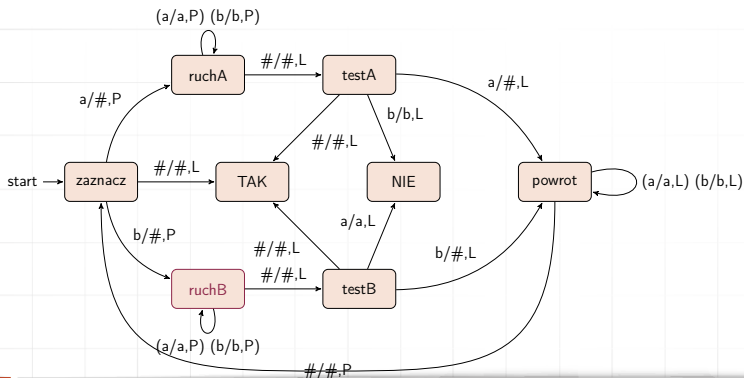
Maszyna Turinga

Przykład (3)

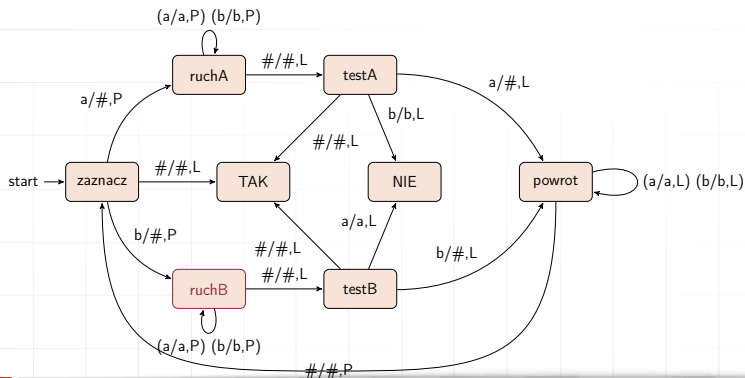
Maszyna Turinga

Przykład (3)

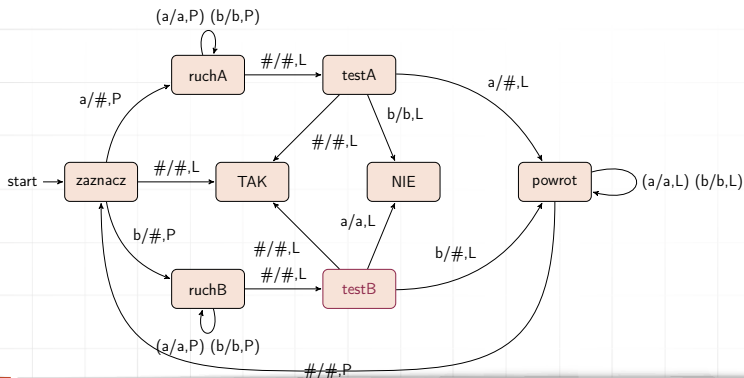
Maszyna Turinga

Przykład (3)

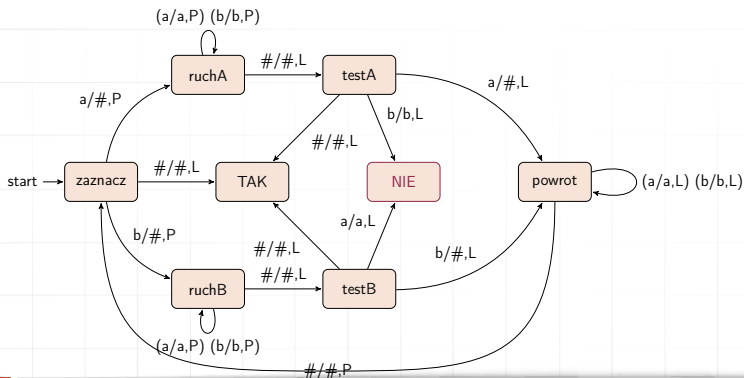
Maszyna Turinga

Przykład (3)

Maszyna Turinga

Przykład (3)

Maszyna Turinga

Warianty

- ▶ Taśma „jednostronnie” nieskończona (ma początek, nie ma końca).
- ▶ Dwie taśmy („wejściowa” i „wyjściowa”).
- ▶ Taśma dwuwymiarowa.
- ▶ Maszyna niedeterministyczna (w wariacie deterministycznym określony wyzwalacz w danym stanie powoduje zawsze taką samą reakcję; w wariacie niedeterministycznym dopuszcza się dla jednego wyzwalacza kilka różnych akcji wybieranych losowo).

Maszyna Turinga

Warianty

Wszystkie tak zmodyfikowane maszyny Turinga są sobie równoważne!

Maszyna Turinga

Warianty

Wszystkie tak zmodyfikowane maszyny Turinga są sobie równoważne!
(to znaczy każdy problem, który można rozwiązać na jednej z nich można rozwiązać na każdej innej; albo inaczej: każda z tych maszyn może emulować każdą inną).

Maszyna Turinga

Warianty

Wszystkie tak zmodyfikowane maszyny Turinga są sobie równoważne!
(to znaczy każdy problem, który można rozwiązać na jednej z nich można rozwiązać na każdej innej; albo inaczej: każda z tych maszyn może emulować każdą inną).

Pokazano, że komputer zaprojektowany przez Babbage'a — maszyna analityczna — jest równoważny z maszyną Turinga.

Maszyna Turinga

Do czego służy

1. Maszyna Turinga ma tylko skończoną liczbę stanów.
2. Programowanie jej nie musi być łatwe (spróbujcie skonstruować maszyną mnożącą liczby!)
3. Jej działanie zapewne będzie bardzo powolne, a sama symulacja (ręczna) jest dosyć nużąca.
4. Ale co tak na prawdę maszyna Turinga może zrobić?

Teza Churcha-Turinga

Każdy problem algorytmiczny, dla którego możemy znaleźć algorytm dający się zaprogramować w pewnym — dowolnym języku, wykonujący się na pewnym, dowolnym komputerze, nawet na takim, którego jeszcze nie zbudowano, ale można zbudować, i nawet na takim, który wymaga nieograniczonej ilości czasu i pamięci dla coraz większych danych, jest **także rozwiązywalny przez maszynę Turinga.**

Teza Churcha-Turinga

Każdy problem algorytmiczny, dla którego możemy znaleźć algorytm dający się zaprogramować w pewnym — dowolnym języku, wykonujący się na pewnym, dowolnym komputerze, nawet na takim, którego jeszcze nie zbudowano, ale można zbudować, i nawet na takim, który wymaga nieograniczonej ilości czasu i pamięci dla coraz większych danych, jest **także rozwiązywalny przez maszynę Turinga.**

Uwaga!

Jest to TYLKO teza, nie twierdzenie!

Powyższe sformułowanie jest jednym z wielu!

Konsekwencje tezy Churcha-Turinga

1. „Domowy komputer” jest równoważny superkomputerowi z wielkiego centrum obliczeniowego (co nie znaczy, że rozwiąże ten sam problem w tym samym czasie!)
2. Wszystkie języki programowania są sobie równoważne (to znaczy to co można zaprogramować w jednym — można w każdym innym)
3. ...

Programy licznikowe

Dopuszcza się jedynie trzy typy elementarnych operacji:

▶ $X \leftarrow 0$,

Programy licznikowe

Dopuszcza się jedynie trzy typy elementarnych operacji:

- ▶ $X \leftarrow 0$,
- ▶ $X \leftarrow Y + 1$,

Programy licznikowe

Dopuszcza się jedynie trzy typy elementarnych operacji:

- ▶ $X \leftarrow 0$,
- ▶ $X \leftarrow Y + 1$,
- ▶ $X \leftarrow Y - 1$ (zakładamy, że jeżeli Y jest już równe 0 to $Y - 1$ również jest zero).

Programy licznikowe

Dopuszcza się jedynie trzy typy elementarnych operacji:

- ▶ $X \leftarrow 0$,
- ▶ $X \leftarrow Y + 1$,
- ▶ $X \leftarrow Y - 1$ (zakładamy, że jeżeli Y jest już równe 0 to $Y - 1$ również jest zero.
- ▶ Z instrukcji sterujących dopuszczamy tylko skok warunkowy: **jeśli** $X = 0$
skocz-do L

Programy licznikowe

Dopuszcza się jedynie trzy typy elementarnych operacji:

- ▶ $X \leftarrow 0$,
- ▶ $X \leftarrow Y + 1$,
- ▶ $X \leftarrow Y - 1$ (zakładamy, że jeżeli Y jest już równe 0 to $Y - 1$ również jest zero.
- ▶ Z instrukcji sterujących dopuszczamy tylko skok warunkowy: **jeśli** $X = 0$
skocz-do L

Takie zmienne, których wartość może się zmieniać o plus lub minus jeden nazywamy licznikami.

Programy licznikowe

Dopuszcza się jedynie trzy typy elementarnych operacji:

- ▶ $X \leftarrow 0$,
- ▶ $X \leftarrow Y + 1$,
- ▶ $X \leftarrow Y - 1$ (zakładamy, że jeżeli Y jest już równe 0 to $Y - 1$ również jest zero.
- ▶ Z instrukcji sterujących dopuszczamy tylko skok warunkowy: **jeśli** $X = 0$
skocz-do L

Takie zmienne, których wartość może się zmieniać o plus lub minus jeden nazywamy licznikami.

Zwracam uwagę, że powyższy model jest znacznie bliższy modelowi komputera zaproponowanemu przez von Neumanna niż maszyna Turinga!

Programy licznikowe

Przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

W powyższym X i Y to dane wejściowe, Z — dana wyjściowa; nieistniejąca etykieta L — koniec programu

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X **Y** **V** **Z**

2 3

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

2	3		0
---	---	--	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: jeśli $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: jeśli $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

2	3		0
---	---	--	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3		0
---	---	--	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	4	0
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	3	0
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	3	0
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	2	0
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	2	1
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	2	1
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	2	1
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	1	1
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	1	2
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	1	2
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	1	2
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	0	2
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	0	3
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	0	3
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	0	3
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: jeśli $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: jeśli $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

1	3	0	3
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	0	3
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	4	3
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	3	3
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	3	3
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	2	3
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	2	4
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
0	3	2	4

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	2	4
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	1	4
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	1	5
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
0	3	1	5

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	1	5
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	0	5
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	0	6
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	0	6
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	0	6
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: jeśli $X = 0$ skocz-do L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: jeśli $V = 0$ skocz-do A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ skocz-do B

X	Y	V	Z
---	---	---	---

0	3	0	6
---	---	---	---

Programy licznikowe

Działający przykład

$U \leftarrow 0$

$Z \leftarrow 0$

A: **jeśli** $X = 0$ **skocz-do** L

$X \leftarrow X - 1$

$V \leftarrow Y + 1$

$V \leftarrow V - 1$

B: **jeśli** $V = 0$ **skocz-do** A

$V \leftarrow V - 1$

$Z \leftarrow Z + 1$

jeśli $U = 0$ **skocz-do** B

X	Y	V	Z
----------	----------	----------	----------

0	3	0	6
---	---	---	---

KONIEC

Programy licznikowe

Można pokazać, że program licznikowy może symulować działanie maszyny Turinga oraz, że maszyna Turinga może zasymulować program licznikowy.

Programy licznikowe

Można pokazać, że program licznikowy może symulować działanie maszyny Turinga oraz, że maszyna Turinga może zasymulować program licznikowy.

Program licznikowy jest tak samo dobry jak Maszyna Turinga i jak każdy inny komputer (z dokładnością do czasu i przestrzeni).

Automaty skończone

Dla dociekliwych:

Deterministyczny automat skończony może zostać jednoznacznie opisany przez piątkę (A, Q, q_0, F, d) , gdzie

1. A jest alfabetem
2. Q jest zbiorem stanów
3. q_0 jest wyróżnionym stanem początkowym należącym do Q
4. F jest zbiorem stanów akceptujących (końcowych), będącym podzbiorem Q
5. d jest funkcją przejścia, przypisującą parze (q, a) nowy stan p , w którym znajdzie się automat po przeczytaniu symbolu a w stanie q .

Proszę porównać powyższą definicję z definicją maszyny Turinga!

Kolofon

Prezentacja złożona w systemie $\text{\LaTeX} 2_{\epsilon}$ z wykorzystaniem klasy beamer. Użyto fontu MS Trebuchet. Ilustracja na stronie tytułowej jest fragmentem zdjęcia, przedstawiającego pomnik Alana Mathisona Turinga znajdujący się w Bletchley Park — centrum brytyjskiej kryptografii z czasów Drugiej Wojny Światowej. Coakley, Garrett. 2009. Alan Mathison Turing. Lipiec 18. Flickr.

<http://www.flickr.com/photos/garrettc/3777325029/>.

